

REACTIE OP HET WETSVORSTEL TER IMPLEMENTATIE VAN HET EMD PAKKET

VOORAF

Op dit moment buigt de Eerste Kamer zich over het ontwerp van een nieuwe Energiewet. Dat ontwerp werd besproken op 3 december 2024, terwijl er op 10 december gestemd zal worden. Reeds bij de behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer, maar ook nu weer bij de behandeling in de Eerste Kamer hebben we gewezen op het feit dat naar onze mening – drie ex-hoogleraren in de rechtswetenschap – het wetsontwerp in strijd is met het Unierecht als het gaat om twee onderwerpen: energie delen en energiegemeenschappen. Die mening wordt, zo concluderen wij, kennelijk gedeeld door de minister van Klimaat en Groene Groei nu zij een wetsvoorstel ter inzage legt dat ook voor deze twee onderwerpen wijzigingen voorstelt in de huidige versie van de Energiewet om die wet in overeenstemming te brengen met het Unierecht.

Wij realiseren ons dat de twee onderwerpen waar wij ons in dit commentaar toe beperken in het geheel van de Energiewet slechts een bescheiden plaats innemen. Dat wil echter niet zeggen dat ze onbelangrijk zijn. Sterker, ze hebben betrekking op een uitermate fundamentele ontwikkeling: de transitie van een groot, centralistisch energiesysteem gecontroleerd en in handen van grote bedrijven naar een meer decentraal systeem mede gecontroleerd en in handen van “actieve afnemers”: individuele burgers, groepen van burgers en bedrijven die lokaal energie opwekken en met elkaar delen. Achter de ogenschijnlijk bescheiden bepalingen in het wetsontwerp over energiedelen en energiegemeenschappen gaat dus een meer fundamentele vraag schuil: hoe kunnen (groepen van) actieve burgers en bedrijven maximaal bijdragen aan de energietransitie?

Die vraag vormt het motief voor onderstaande analyse. Waarbij – om dat maar direct op tafel te leggen – wij pleiten voor een gezonde mix: er zijn zaken die alleen grote energiebedrijven voor elkaar kunnen krijgen, maar er zijn ook zaken waar die “actieve afnemers” substantieel aan kunnen bijdragen – althans als de wet ze daarvoor de ruimte geeft, ja zelfs stimuleert.

Onderstaande analyse kwam als volgt tot stand:

- Vraag 1: Hoe verhouden de voorgestelde wijzigingen zich tot de thans in het wetsontwerp opgenomen bepalingen inzake energiedelen en energiegemeenschappen?
- Vraag 2: Is een wet gebaseerd op de voorgestelde nieuwe bepalingen inzake energiedelen en energiegemeenschappen in overeenstemming met Richtlijn (EU) 2024/1711?
- Vraag 3: Is een wet gebaseerd op de voorgestelde nieuwe bepalingen inzake energiedelen en energiegemeenschappen in overeenstemming met Richtlijn (EU) 2018/2001?
- En dan is er ook nog kort gekeken naar de relatie tussen de nieuwe bepalingen en Richtlijn (EU) 2019/944.

Om maar direct met twee samenvattende conclusies in huis te vallen: (1) als het gaat om energiedelen roept de nieuwe Energiewet (dus na wijziging) nog wel een paar vragen en bedenkingen op – waaronder één fundamentele - maar op die ene uitzondering na wordt naar onze mening Richtlijn (EU) 2024/1711 correct geïmplementeerd; en (2) als het gaat om de bepalingen inzake energiegemeenschappen laat de nieuwe Energiewet ook na de voorgestelde wijzigingen nog steeds Unierechtelijke stekken vallen en blijft er sprake van strijdigheid met het Unierecht.

ENERGIEDELEN¹

Eén van de belangrijkste wijzigingen is dat het huidige artikel 2.30 - dat gebaseerd was op een door de Tweede Kamer aangenomen amendement - van tafel gaat en vervangen wordt door een geheel

¹ Eén van de voorgestelde wijzigingen is dat we het niet meer hebben over “energie delen”, maar over “energiedelen”. Zie wijziging G. Dat maakt zoeken in documenten een stuk gemakkelijker!

nieuwe tekst. Daarmee verdwijnt een door ons (en anderen) gewraakte bepaling in de prullenmand en vervallen de eisen dat energiedelen alleen mag op basis van een overeenkomst met een leverancier die energiedelen aanbiedt en alleen als daarnaast alle energiedelers dezelfde leverancier hebben. Die eisen zijn in strijd met het Unierecht want dat gaat uit van vrije leverancierskeuze. Het nieuwe artikel 2.30 zegt daarom even direct als onvoorwaardelijk: “Actieve afnemers of energiegemeenschappen hebben het recht om energie te delen”. Waarvan acte!

Als juristen pretenderen we niet alle technische en organisatorische aspecten van energiedelen volledig te begrijpen, maar dat neemt niet weg dat wij de indruk hebben dat lid 3 van het nieuwe artikel 2.30 een werkbare regeling bevat om energiedelen in de praktijk mogelijk te maken.² Dat die aanpak werkbaar is, neemt echter niet weg dat we hierna de vraag opwerpen of energiedelen op de in die bepaling omschreven manier wel recht doet aan het Unierechtelijke concept van energiedelen. Voor de kenners: lid 3 voorziet niet in een opzet als die van het Amsterdamse Schoonschip met een eigen gesloten netwerk achter één gezamenlijke meter. We komen er hierna op terug – zie punt 6.

Van belang is ook dat er een nieuw artikel 2.30c wordt toegevoegd over de organisatie van energiedelen. In de huidige (te vervangen) tekst was de administratieve afhandeling van energiedelen – zie boven - dus altijd een zaak van die ene leverancier, (althans als hij energiedelen aanbood), maar in de voorgestelde wijziging kan dat ook een in het Unierecht voorziene “energy sharing organiser” zijn – in het Nederlands: “organisator van energiedelen” (hierna: OED). Artikel 2.30c eist dat er bij elke overeenkomst tot energiedelen een contactpersoon wordt aangewezen die de overeenkomst registreert bij de netbeheerders – en dat mag dus een OED zijn, ook al is die geen leverancier. Bij AMvB volgen nadere regels over de taken en verantwoordelijkheden van een OED.

Het nieuwe artikel 2.30 bevat meer bepalingen dan de zojuist genoemde, onder meer over teruglevering, voorbeeldovereenkomsten en kwetsbare of energiearme afnemers. Men leze ze door, maar wat ons betreft roepen ze geen Unierechtelijk vragen op.

Zijn er dan helemaal geen vragen of bedenkingen? Een paar – waaronder één fundamentele.

Ten eerste: ook al is de (vergunninghoudende) leverancier van het toneel verdwenen, die leverancier komt via de achterdeur toch weer op het toneel en wel als het gaat om het innen van belastingen. Kort gezegd: bij energiedelen wordt de belastingplicht gelegd bij de energieontvangende partij en is het aan de leverancier van die partij om ervoor te zorgen dat de Staat de belastingen ontvangt die verschuldigd zijn over de door hem in een balansverrekeningsperiode ontvangen en gebruikte elektriciteit. In de Memorie van Toelichting wordt uitgebreid aangegeven waarom er voor deze constructie is gekozen.³ Daar zijn goede redenen voor, maar wij werpen wel de vraag op waarom het innen en afdragen van belasting uitsluitend wordt toevertrouwd aan leveranciers en dus niet aan een OED. Ook dat kan immers een professionele organisatie zijn bij wie het innen van belastingen in goede handen is, zeker als er bij AMvB eisen en voorwaarden worden opgelegd. Is hier sprake van een voorkeursbehandeling die in strijd is met het mededingingsrecht?

Ten tweede: lid 2 van het voorgestelde nieuwe artikel 2.30 staat toe dat een energiegemeenschap “die tevens een onderneming is die groter is dan een middelgrote onderneming” het recht heeft om mee te doen aan energiedelen als de capaciteit van de daarvoor gebruikte installatie niet groter is dan 6

² Kort samengevat houdt die regeling in dat in een tussen hen te sluiten overeenkomst de energiegevende en energieontvangende partij per balansverrekeningsperiode vastleggen welk percentage van de in die periode door de energiegevende in het net ingevoede elektriciteit geleverd wordt aan de energieontvangende partij. En als die laatste partij in die periode niet alle zo ontvangen elektriciteit gebruikt, wordt het overschot aangemerkt als een teruglevering aan het net door de ontvangende partij.

³ Zie p. 20 en 21.

MW⁴ en als dat energiedelen plaatsvindt in een beperkt geografisch gebied. Die bepaling implementeert artikel 15 bis, lid 5 van Richtlijn (EU) 2024/1711 en zal bedoeld zijn om het vormen van energy hubs op bedrijventerreinen te bevorderen. Dit laat evenwel onverlet dat de huidige formulering lijkt toe te staan dat een energiegemeenschap uit grote ondernemingen bestaat (mits ze aan de voorwaarden inzake vermogen en gebied voldoen). Dit lijkt in strijd te zijn met Richtlijn (EU) 2018/2001 want die bepaalt categorisch dat grote(re) ondernemingen geen lid mogen zijn van een hernieuwbare energiegemeenschap. Is dit verbod reden dat de nieuwe Energiewet de hernieuwbare energiegemeenschap van Richtlijn (EU) 2018/2001 niet erkent als eigenstandige juridische entiteit? Zie ook hierna.

Ten derde: waar Richtlijn (EU)2024/1711 toestaat dat de lidstaten de installatie van plug-in mini-zonne-energiesystemen mogelijk maken⁵, wijst Nederland die optie nadrukkelijk af. De daarvoor in de Memorie van Toelichting aangevoerde redenen⁶ zijn weinig overtuigend: we willen geen onderscheid tussen grote en kleine installaties en dit soort mini-systemen zijn wellicht onveilig. Waarom kan er geen onderscheid worden gemaakt? En aan de veiligheid is natuurlijk wat te doen door het stellen van technische eisen – zoals dat gedaan wordt voor vrijwel alle elektrische apparaten. Reden om het afwijzen van deze optie te heroverwegen is dat juist dit soort kleine en betaalbare installaties huurders en kwetsbare afnemers met een kleine portemonnee kunnen helpen om de kosten van energie uit het openbare net te verminderen. En om een backup te hebben in geval van netuitval. Dus juist sociale overwegingen pleiten er voor dat Nederland wek gebruik maakt van deze optie!

Ten vierde: hier en daar is de nieuwe Energiewet ook na wijziging wat minder scherp dan het Unierecht voor wat betreft het beschermen van energiedelende (groepen van) burgers. Zo is Richtlijn 2024 (EU) 2024/1711 heel wat explicieter⁷ dan het nieuwe artikel 2.30c met betrekking tot de taken en verantwoordelijkheden van een OED. Dit kan recht worden gezet in een AMvB, maar waarom niet al direct een paar hoofzaken vastgelegd in de wet zelf? Bijvoorbeeld over transparantie en vergoedingen? Een soortgelijke opmerking kan worden gemaakt met betrekking tot de taken en verantwoordelijkheden van de Autoriteit Consument en Markt in relatie tot energie delen. Het opstellen van een voorbeeldovereenkomst⁸ is prima, maar het houden van toezicht op de praktijk van energiedelen is beter.

Ten vijfde: ook met de voorgestelde wijzigingen blijft de nieuwe Energiewet in bepaalde opzichten steken in het idee – of: de wens? – van een centralistisch energiesysteem gecontroleerd en in handen van grote energiebedrijven. Zo wordt expliciet (en bij herhaling) vastgelegd dat alle te delen elektriciteit wordt ingevoerd in het openbare elektriciteitssysteem en dat alle uit energiedelen te ontvangen elektriciteit via datzelfde systeem wordt geleverd.⁹ Evenzo wordt het innen van belastingen toevertrouwd aan de leverancier van de ontvangende partij – en dat zijn weer de organisaties die in een centralistisch systeem de dienst uitmaken. Maar is het vasthouden aan dit soort centralistische elementen niet een achterhoedegevecht in een energiesysteem dat door technische en maatschappelijke ontwikkelingen onvermijdelijk steeds meer zal decentraliseren? En als dat zo zou zijn, dreigt dan niet het gevaar dat de overheid de boot zal missen, ook al zijn op dit moment grote energiebedrijven en netbeheerders voor de overheid beter controleerbaar dan (groepjes van) burgers en bedrijven die onderling energie gaan delen?

⁴ Dat is dus bijvoorbeeld maximaal twee windturbines van 3 MW elk.

⁵ Artikel 15 bis, lid 9.

⁶ Zie p. 12.

⁷ Zie artikel 15 bis, lid 3.

⁸ Zie lid 6 van het voorgestelde artikel 2.30.

⁹ Zie met name artikel 2.30, lid 4.

Ten zesde en ten slotte: dit brengt ons tot ons laatste en meest fundamentele punt. Als energiedelen altijd moet verlopen via invoeden naar en afnemen van het openbare elektriciteitssysteem – want alleen dan kan de overheid via die leveranciers belasting heffen – dan zijn dus ook in de nieuwe Energiewet (als gewijzigd) constructies als die van het Amsterdamse Schoonschip niet toegestaan. Dat wil zeggen: meerdere woon- of bedrijfseenheden – bij Schoonschip: 46 huishoudens op 30 woonarken – delen onderling de door hen zelf opgewekte elektriciteit in een gesloten systeem achter één gezamenlijke aansluiting op het net. Van invoeden en afnemen van het openbare net is dus alleen sprake als er in het eigen gesloten netwerk sprake is van een overschot of van een tekort. In feite fungeert het openbare net daarmee voor een energiegemeenschap als buffer bij een overschot of als backup bij een tekort.

Niet leuk voor de stakeholders van dat openbare net, maar wel ware decentralisatie! En een boost voor de energietransitie en het tegengaan van netcongestie. Immers, energie delen op basis van kostprijs in een gesloten systeem bevordert het gezamenlijk produceren van hernieuwbare energie, terwijl dat delen niet via het openbare (en overbelaste) elektriciteitsnet plaats vindt, maar via een onderling distributienet.

Maar het mag niet, ook niet in de nieuwe Energiewet als gewijzigd. Artikel 3.7, lid 1 van de wet verbiedt expliciet dat een gesloten systeem huishoudelijke afnemers van elektriciteit voorziet – never mind, alle andere voorwaarden waaraan een lokaal distributiesysteem moet voldoen om door de Autoriteit Consument en Markt erkend te worden als een “gesloten systeem”. En dit terwijl Richtlijn (EU) 2019/944 expliciet stelt dat energiegemeenschappen een eigen distributienet mogen inrichten en beheren.¹⁰

Dit is dus wat ons betreft een zwaarwegende tekortkoming in de nieuwe Energiewet: dat in afwijking van het Unierecht actieve afnemers, energiegemeenschappen of energy hubs niet een eigen distributienet¹¹ mogen opzetten achter één gezamenlijke (slimme) meter om onderling de door hen zelf opgewekte elektriciteit te delen. Het lijkt alsof het voor de overheid belangrijker is om relatief eenvoudig belasting te kunnen heffen op het delen van energie – vandaar alles via het openbare net met slimme meters - dan om burgers en bedrijven maximaal ruimte te geven niet alleen om financieel voordeel te halen uit energiedelen, maar ook om zo maximaal bij te dragen aan de energietransitie en het tegengaan van netcongestie.¹² En – nogmaals – ingevolge het Unierecht is het inrichten en beheren van een eigen distributienet een recht van elke energiegemeenschap.¹³

ENERGIEGEMEENSCHAPPEN

Richtlijn (EU) 2018/2001 bevat een definitie van “hernieuwbare energiegemeenschap”¹⁴ (is alleen bezig met energie uit hernieuwbare bron) en Richtlijn (EU) 2018/944¹⁵ definieert de term “energiegemeenschap” in het algemeen (dus ook bezig met energie uit andere bronnen). Beide definities hebben gemeen dat alleen natuurlijke personen, lokale autoriteiten en kleine tot middelgrote¹⁶ ondernemingen lid of aandeelhouder mogen zijn. Met andere woorden: in het Unierecht is een energiegemeenschap lokaal en ligt de zeggenschap in handen van burgers,

¹⁰ Zie artikel 16, lid 2 onder a en zie ook artikel 6, lid 3.

¹¹ Waarbij ze de realisatie en exploitatie van een dergelijk net desgewenst moeten kunnen uitbesteden aan de beheerders van het middenspannings- of laagspanningsnet want daar zit de kennis en ervaring.

¹² En is dat soms ook de reden – geen mogelijkheid om belasting te heffen – om kleine plug-in mini zonnepanelen op balkons te verbieden?

¹³ Zie ook artikel 16, lid 4 van Richtlijn (EU) 2019/944.

¹⁴ Zie artikel 2 onder 16.

¹⁵ Zie artikel 2 onder 11.

¹⁶ In de EU-definitie: bedrijven met minder dan 250 werknemers, een omzet van maximaal € 50 miljoen en een eigen vermogen van maximaal € 43 miljoen

kleine/middelgrote bedrijven en lokale overheden. Dus niet bij grote commerciële marktpartijen – die mogen in het Unierecht zelfs niet deelnemen aan een energiegemeenschap.

Hoe anders is dit in de Nederlandse Energiewet, ook na de voorgesteld wijzigingen.¹⁷

De definitie van “energiegemeenschap” in die wet kent ook na wijziging geen beperking voor wat betreft het lidmaatschap – dus ook grote, commerciële organisaties mogen lid zijn. Weliswaar bepaalt artikel 2.4, lid 1 onder c dat de feitelijke zeggenschap moet berusten bij de leden die natuurlijke personen, kleine/middelgrote onderneming of lokale overheden zijn, maar dat sluit niet uit dat grote, commerciële marktpartijen lid zijn van een energiegemeenschap. En wie handhaaft een gebod dat in een private rechtspersoon de zeggenschap moet berusten bij natuurlijke personen, kleine/middelgrote bedrijven of lokale overheden? Is een dergelijk gebod zelfs niet inherent in strijd met het recht van vereniging en vergadering? Dat lid 2 van datzelfde artikel 2.4 het mogelijk maakt om in de statuten van een energiegemeenschap te bepalen dat alleen natuurlijke personen, kleine/middelgrote bedrijven of lokale overheden lid mogen zijn, is een wel heel slap en juridisch onvergelijkbaar aftreksel van het categorische Unierechtelijke gebod dat alleen natuurlijke personen, kleine/middelgrote bedrijven of lokale overheden lid mogen zijn van een energiegemeenschap.

Wat ons betreft is dit meer dan wat gegoochel met woorden. Waar het om gaat is dat in het Unierecht energiegemeenschappen gezien worden als lokale samenwerkingsverbanden van burgers, kleinere bedrijven en overheden, terwijl de nieuwe Energiewet een essentieel ander entiteit in het leven roept: in die wet mogen energiegemeenschappen niet alleen landelijk opereren, maar ook mogen ze opgericht en geëxploiteerd worden door grote, commerciële marktpartijen. Wij zijn ons bewust van het feit dat net als het Unierecht ook de Energiewet bepaalt dat voor energiegemeenschappen het maken van winst niet het (primaire) doel mag zijn, maar dat gebod kan met enig goed gericht Zuidas-advies gemakkelijk worden omzeild. Gewoon een extra BV'tje en daar de winst laten landen.

Dat de Energiewet (ook na wijziging) uitgaat van een fundamenteel ander idee over energiegemeenschappen dan het Unierecht blijkt ook uit een paar betekenisvolle woorden in de definitie van de wet: energiegemeenschappen, zo zegt de wet, verrichten voor hun leden, vennoten of aandeelhouders “activiteiten op de energiemarkt”.¹⁸ Dus geen activiteiten buiten de energiemarkt om! Zoals het opzetten van een gesloten distributienet voor het onderling delen van energie achter één gezamenlijke aansluiting op het openbare net. Met andere woorden: al in de definitie sorteert de Energiewet voor op wat hierboven werd aangeduid als een zwaarwegende bedenking: dat een Schoonschip constructie verboden is en blijft, ook in de nieuwe wet.

Ten slotte nog dit. Nederland heeft nimmer stappen gezet ter implementatie van Richtlijn (EU) 2018/2001, althans wij hebben daar niets van kunnen vinden. De termijn waarbinnen dat had moeten gebeuren is met jaren overschreden. Waar het Unierecht dus twee soorten energiegemeenschappen kent – de hernieuwbare energiegemeenschap¹⁹ en de (algemene) energiegemeenschap²⁰ - kent de Energiewet er maar één: de energiegemeenschap, of die zich nu bezighoudt met hernieuwbare energie of niet. Ook dit is meer dan een woordenspel want in Richtlijn (EU) 2018/2001 worden aan de lidstaten een hele reeks speciale verplichtingen opgelegd die gericht zijn specifiek op het faciliteren en stimuleren van hernieuwbare energiegemeenschappen. Zie artikel 22. De gedachte dringt zich op dat in de Energiewet de hernieuwbare energiegemeenschap wordt doodgezwegen om aan die speciale verplichtingen te ontkomen.

¹⁷ Zie artikel 1.1.

¹⁸ Zie artikel 1.1, p. 4.

¹⁹ Van Richtlijn (EU) 2018/2001.

²⁰ Van Richtlijn (EU) 2019/944.

In dit verband meest significant is dat lid 2 onder b van dit artikel expliciet bepaalt dat hernieuwbare energiegemeenschappen het recht hebben om “binnen de hernieuwbare energiegemeenschap hernieuwbare energie te delen die is geproduceerd door de productie-eenheden die eigendom zijn van de hernieuwbare energiegemeenschap”. Ook die bepaling wijst uit dat de lidstaten – en dus ook Nederland - de eerdergenoemde Schoonschip constructie moeten toestaan.

Het voert hier te ver – en gaat ook onze deskundigheid te boven – om nu nader in te gaan op de vraag of de nieuwe Energiewet (als gewijzigd) voldoet aan alle eisen en voorwaarden die artikel 22 van Richtlijn (EU) 2018/2001 aan de lidstaten oplegt. Is er bijvoorbeeld voldaan aan de eis dat lidstaten voor hernieuwbare energiegemeenschappen een “faciliterende omgeving” moeten inrichten? Ons punt is dit: als de implementatiewet bedoeld is om de Nederlandse wetgeving weer in lijn te brengen met het Unierecht dan gaat het niet alleen om Richtlijn (EU) 2024/1711, maar ook om de vraag of de Energiewet eveneens Richtlijn (EU) 2018/2001 en Richtlijn (EU) 2019/944 op een correcte wijze implementeert.

Wij menen dat er alle reden is om ook die vraag expliciet aan de orde stellen in het kader van de voorgestelde implementatiewet, juist omdat ook Richtlijn (EU) 2018/2001 en Richtlijn (EU) 2019/944 aan burgers en bedrijven rechten toekennen waarop ze zich in rechte kunnen beroepen.

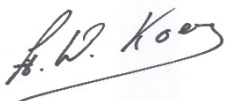
TEN SLOTTE

Wat ons betreft is de implementatiewet dus een goede stap vooruit. In elk geval worden er een paar Unierechtelijke onrechtmatigheden – dat energiedelen alleen mag via één en dezelfde leverancier – gecorrigeerd. Het nieuwe artikel 2.30 van de implementatiewet is in veel opzichten een grote verbetering: vrije leverancierskeuze, een werkbare regeling om energiedelen mogelijk te maken, de introductie van de organisator van energiedelen en het aanbieden van voorbeeldcontracten.

Dit neemt niet weg dat er ook vragen en bedenkingen zijn.

De belangrijkste daarvan is dat de Energiewet niet toestaat dat actieve afnemers, een energiegemeenschap of een energy hub een eigen lokaal distributienetwerk inricht en beheert om energie te delen waarbij dat netwerk via slechts één allocatiepunt – lees: slimme meter – met het openbare elektriciteitsnet is verbonden. Dat energiegemeenschappen geen gesloten systeem mogen inrichten is opmerkelijk omdat een paar jaar geleden dat wel werd toegestaan onder een toen geldende experimenteerregeling. Getuigt het dan van al te veel wantrouwen in de goede bedoelingen van de overheid als het vermoeden rijst dat voor die overheid ook meespeelt het vermogen om belasting te heffen²¹: dat kan wel als elk door een actieve afnemer opgewekt kWh'tje gedeeld wordt via het openbare elektriciteitsnet, maar niet als de zelfopgewekte kWh's achter de slimme meter onderling gedeeld worden via een gesloten distributienet van de actieve afnemers zelf.

Wat is belangrijker: het veiligstellen van de belastinginkomsten van de Staat of het bevorderen van de transitie naar duurzame energie en het tegengaan van netcongestie?

Albert Koers
Em. hgl UU
Fryslân Foar de Wyn

Philip Langbroek
Em. hgl UU
Lokale energie Wijk bij Duurstede

Jan Smits
Em. hgl TUE
Warmtenet Vreeswijk

²¹ En dan niet alleen de Energiebelasting, maar ook de BTW – gezamenlijk een belastingdruk die vaak hoger is dan de kostprijs van een kWh.